Asia

Päätös maa-aineslain (555/1981) 4 §:n mukaisesta maa-aineslupahakemuksesta; sora, hiekka ja täytemaa-aineksen otto kiinteistöillä Honkasora 686-408-53-66 ja Metsäjokinen 686-408-53-61.

Hakija

Matti Nikulainen
y-tunnus: 1161483-3

Kohdetiedot

Ottoalueen nimi: Honkasora-Metsäjokinen (aikaisemmin Sorajokinen)
Kiinteistötunnukset: 686-408-53-66 ja 686-408-53-61
Koordinaatit: N 6952753, E 483405 (ETRS-TM35FIN)
Maanomistaja: Hakija

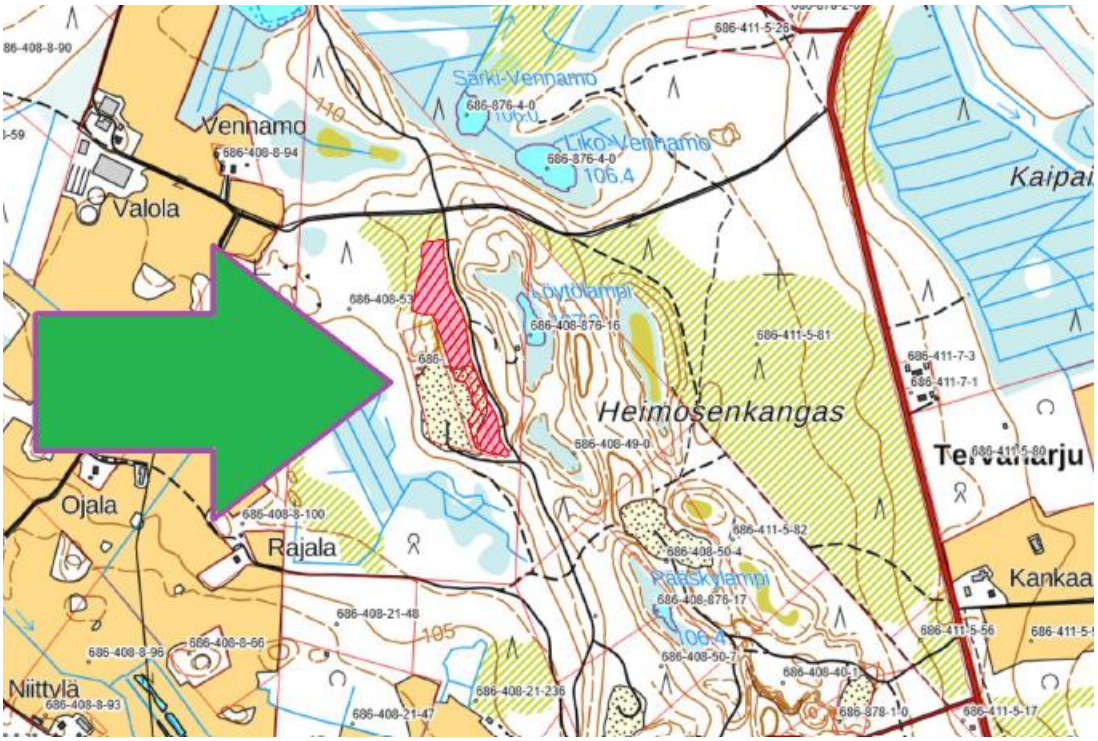

HAKEMUKSEN KERTOELMAOSA

Kohteen sijainti ja ympäristö sekä nykytila

Hakemus koskee toiminnanharjoittajan soran, hiekan ja täytemaa-aineksen ottotoiminnan jatkamista kiinteistöllä Honkasora 686-408-53-66 sekä toiminnan laajentamista kiinteistölle Metsäjokinen 686-408-53-61. Kiinteistöt ovat toiminnanharjoittajan nimissä.

Honkasora-Metsäjokinen maa-ainesten ottamisalueesta osa on jo avattua sora-aluetta, jolla on harjoitettu hiekka- ja sora-aineksen ottamista yli 30-vuoden ajan. Yleisilmeeltään alue on savolaista kangasmaastoa. Ottamisalueen ympäristö on maa- ja metsätalouskäytössä. Sora-alueella tai sen läheisyydessä ei ole luonnonsuojelu- tai Natura-alueita. Sen sijaan ottamisalueen pohjois- ja itäpuolelle sijoittuu metsälain nojalla suojeltuja metsä- ja pienvesikohteita.

Ottamisalue sijaitsee Pohjois-Savon maakuntakaavassa kahden merkinnän vaikutusalueella: maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla erityisiä ympäristöarvoja (MY311) ja Heimosenkankaan 2E luokan pohjavesialue (pv 656). Alueella ei ole voimassa olevia yleis- tai asemakaavoja.

Toiminnan kuvaus

Ottamisalueen pinta-ala on noin 2,1 hehtaaria, josta Honkasora-tilan alueella 0,76 ha ja Metsäjokinen-tilan alueella 1,32 ha. Haettava kokonaisottomäärä soran, hiekan ja täytemaa-aineksen otolle on 45 000 k-m^3 (n. 60 000 tn). Lupaa haetaan 10 vuoden ajalle, ja vuosittainen ottomäärä on noin 2 000 - 9 000 m^3. Käytännössä ottamistoiminnan laajuus on riippuvainen maa-ainesten kysynnästä. Yleensä toiminta keskittyy sulan maan aikaan ja rakentamista suosiville jaksoille, jolloin alueelta kuljetetaan hiekka- ja sora-ainesta pois suurempia määriä.

Alin ottamistaso on +111,00 (N2000) jo avatulla alueella (ottamisalueen eteläpuoli) ja +114,00 (N2000) suurimmalla osalla uutta ottamisaluetta (ottamisalueen pohjoisosa). Kuitenkin siten, että ylimmän havaitun pohjavesipinnan yläpuolelle jätetään vähintään neljän (4) metrin suojaetäisyys. Ottosyvyys vaihtelee keskimäärin 6 - 7 metrin välillä.

Vaikutukset ympäristöön ja päästöjen rajoittaminen

<u>Vaikutukset luonnonoloihin, maisemaan ja yleiseen viihtyisyyteen</u>

Maa-ainesten otolla on aina vaikutuksia alueen lähimaisemakuvaan ja ottotoiminnan myötä lähimaisema muuttuu maastonmuotojen muuttumisen myötä. Honkasora-Metsäjokinen maa-ainesalueella ottamistoiminnan päättyessä suunnitelman mukaisilla luiskauksilla ja loppusiistimisellä alue saatellaan uudelleen metsittymään. Näin ollen maa-aineksen ottotoiminnalla ei ole haitallisia pysyviä vaikutuksia alueen luontoarvoihin eikä sen arvioida aiheuttavan merkittäviä vaikutuksiltaan negatiivisia muutoksia lähialueen luonnonoloissa.

<u>Päästöt ilmaan</u>

Maa-ainesalueen sisäinen työmaaliikenne ja ulkopuolinen kuljetusliikenne voivat aiheuttaa tietyissä sääolosuhteissa pölypäästöjä. Toiminnassa käytettävien polttoöljyjen rikkipitoisuudet ovat Valtioneuvoston asetuksen (413/2014) raskaan ja kevyen polttoöljyn rikkipitoisuudesta mukaisesti kevyellä polttoöljyllä enintään 0,10 painoprosenttia.

Päästöt maaperään sekä pinta- ja pohjaveteen

Honkasora-Metsäjokinen maa-ainesalue sijoittuu pv 656 Heimosenkankaan 2E luokan pohjavesialueelle, jolle on Poski -pohjaveden suojelun- ja kiviaineshuollon yhteensovittamisprojektin suojelusuunnitelma nro 0868605. Nyt jatkettavalla suunnitelmallisella ja valvotulla maa-ainesten otolla ei arvioida olevan laaja-alaisia vaikutuksia pohja- ja pintaveteen.

Honkasora-Metsäjokinen maa-ainesalueelle on ympäristöviranomaisen toiveesta asennettu uusi pohjavesitekniikan ammattilaisen kairaamalla asentama pohjaveden havaintoputki riittävällä siiviläosalla. Alueella on aiempia pv-havaintoputkia, mutta ne ovat ikääntyneitä luotettavaan seurantaan. Aiemmissa alueen luvissa alin ottotaso on myönnetty pohjaveden keskimääräisen koron +105,30 (N2000) mukaan +108,80 (N2000) tasolle.

Alimmaksi ottotasoksi esitetään +111,00 (N2000), joka on reipas kaksi metriä ylempänä aiempaan nähden alueen osittain otetulla eteläisellä reunalla. Suunnittelualueen uudella osalla Honkasora-tilan suuntaisesti Valolantietä kohden alin ottotaso nostetaan ja luiskataan nykyisen otetun alueen reunasta alkaen +114.00 (N2000) alimpaan ottamiskorkeuteen.

Pintavalunnan osalta alue on suodattuvaa hiekkakangasta.

Alueella ei säilytetä tai varastoida polttoaineita, eikä suoriteta koneiden huoltotöitä. Poltto- ja voiteluaineita voi päästä maaperään ainoastaan mahdollisten työkoneiden rikkoontumisten yhteydessä, jolloin vuodon sattuessa ryhdytään välittömästi toimenpiteisiin, joilla vuoto torjutaan ja likaantunut maaperä puhdistetaan. Alueelle varataan riittävä määrä imeytysturvetta, -mattoa tai muuta imeytysainetta mahdollisen maaperään kohdistuvan öljyvahingon torjumiseksi. Työkoneiden mahdollisen onnettomuudet ovat kuitenkin pienialaisia eivätkä aiheuta mittavia tuhoja ympäristölleen.

Melu ja tärinä

Honkasora-Metsäjokinen maa-ainesalueella vähäistä melua syntyy hiekan kaivusta sekä lastauksesta. Myös työmaaliikenne aiheuttaa melua, mutta vähäisemmässä määrin kuin edellä mainitut toiminnot. Melun syntyä ja syntyneen melun etenemistä pyritään ehkäisemään eri tavoin käyttämällä parasta mahdollista tekniikkaa. Hiekkarintaukset syövät enimmän syntyvän melun. Lähimpiin asumuksiin on matkaa 500 metriä tai enemmän.

Alueen maisemointi ja jälkihoito

Ottamistoiminnan jälkeen alue siistitään ja muotoillaan lupaehtojen mukaisesti. Ottamisalueen reunoille kasatut pintamaat levitellään luiskiin ja kasvillisuuden annetaan palautua luontaisesti. Alueen pohja tasataan ja muotoillaan siten, ettei alueelle pääse muodostumaan pintavesilammikoita. Alueen maisemoinnin toteutus tarkistetaan alueen lupaviranomaisen kanssa ottamistoiminnan loppupuolella esimerkiksi maastokatselmuksella.

Liikenne

Honkasora-Metsäjokinen maa-ainesalueelle liikennöidään jo aiempien alueella olleiden ottamislupien tapaan pelkästään Pakarilantien kautta, tieoikeus 000-2025-K5577, sekä sopimus tilan Koivuharju 686-408-21-217 omistajan kanssa liikennöinnistä hänen tilansa kautta. Käytännössä kuljetukset eivät ole säännöllisiä, vaan keskittyvät lyhyille ajanjaksoille, jolloin alueelta kuljetetaan hiekka/sora-ainesta pois suurempia määriä. Alueella liikennöi tuolloin korkeintaan noin 1 - 4 ajoneuvoa päivässä.

Kemikaalit ja toiminnassa syntyvät jätteet

Alueella ei tehdä koneiden tai laitteiden huoltoja tai pesuja. Alueella ei säilytetä polttoaineita. Kaikki alueella mahdollisesti syntyvä yhdyskuntajäte kerätään umpinaiseen jäteastiaan ja toimitetaan urakoitsijan toimesta paikallisen jätehuollon toimijalle. Kaikki epätodennäköisesti syntyvät vaaralliset jätteet toimitetaan urakoitsijan toimesta asianmukaisesti vaarallisten jätteiden vastaanottoasemalle. Mahdollisesti toiminnan aikana vahinkotilanteissa likaantunut maa-aines toimitetaan lähimpään pilaantuneiden maiden vastaanottoasemalle asianmukaisesti käsiteltäväksi.

Alueelle ei ole laadittu kaivannaisjätteiden jätehuoltosuunnitelmaa. Pintamaat ja muut alueen raivaamisesta syntyvät vähäiset maamassat läjitetään ottamisalueen reunoille ja hyödynnetään alueen maisemoinnissa.

Näillä pintamailla ei ole ympäristövaikutuksia, eikä siten ole tarvetta toteuttaa kaivannaisjätteiden aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäiseviä toimenpiteitä. Pintamaata on noin 0,2 m paksu kerros hiekan pinnalla.

Toimintaan liittyvät riskit ja niiden ehkäiseminen

Poikkeustilanteissa murskaimet tai työkoneet pysäytetään vian määrittämistä ja korjaamista varten. Mikäli kyseessä on jonkin nestemäisen aineen vuoto, aloitetaan torjuntatoimet välittömästi. Lisävuoto estetään ja vuotanut aine imeytetään imeytysaineeseen tai -mattoon, jota alueelle on varattu onnettomuustilanteita varten riittävä määrä. Mahdollisesti pilaantunut maa-aines poistetaan ja toimitetaan likaantuneen imeytysaineen kanssa lähimpään pilaantuneen maa-aineksen vastaanottopisteeseen asianmukaisesti käsiteltäväksi.

Toiminnan tarkkailu ja raportointi

Ottotoiminnasta raportoidaan maa-aineslain (555/1981) 23 a §:n mukaisesti vuosittaiset ottomäärät lupaviranomaiselle. Toiminnassa noudatetaan viranomaisten antamia säännöksiä sekä vakiintuneita hyviksi todettuja toimintatapoja.

Toiminnan vakuus

Maa-ainesluvan saaja on maa-aineslain 12 §:n perusteella velvollinen maksamaan vaadittaessa hyväksyttävän vakuuden ennen ottotoiminnan aloittamista. Vakuuden tarkoituksena on varmistaa maa-aineslain 11 §:n mukaisten maisemointi-, jälkihoito- ja muita velvoitteiden toteutumista. Esitetään määräysten mukainen vakuus kohtuullistettuna.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksen vireilletulo

Lupahakemus on saapunut Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sähköpostilla 27.4.2026.

Luvan hakemisen peruste ja toimivaltainen viranomainen

Toiminta on luvanvaraista maa-aineslain (MAL 555/1981) 4 §:n perusteella. Maa-aineslain 7 §:n perusteella toimivaltainen lupaviranomainen on kunnan ympäristönsuojelu-viranomainen.

Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii Rautalammin ympäristölautakunta (Hallintosääntö), jolla on toimivalta maa-aineslupahakemusten käsittelyssä.

Hakemuksen täydentäminen

Hakija on täydentänyt hakemustaan 11.5.2026.

Hakemuksesta tiedottaminen

Lupahakemuksen vireillä olosta on tiedotettu kuuluttamalla ja kuulutus hakemusasiakirjoineen on pidetty nähtävillä Rautalammin kunnan verkkosivuilla kuulutusajan 12.5.–18.6.2026. Kuulutus on annettu tiedoksi erikseen ottamisalueen rajanaapurikiinteistöille.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksesta ei jätetty kuulutusaikana muistutuksia tai mielipiteitä.

Lausunnot

Hakemuksesta pyydettiin lausunnot Tervon ympäristöterveyspalveluilta sekä Lupa- ja valvontavirastolta (lausuntopyyntö päivätty 12.5.2026).

Terveysviranomainen totesi 18.6.2026 saapuneessa lausunnossaan seuraavaa:

”*Toiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota melun ja pölyn ehkäisyyn sekä pohjaveden laatuun. Toiminnasta syntyvää pölyä on tarvittaessa torjuttava kastelulla tai muilla tehokkailla pölynsidonta-menetelmillä. Pölyn leviäminen lähialueille sekä liikenteen aiheuttama pölyäminen tulee estää mahdollisimman tehokkaasti.*

<u>Melu</u>

Tapahtuvasta toiminnasta aiheutuva melu ei saa ylittää Vnp 993/92 mukaisia yleisiä melutason ohjearvoja, eikä aiheuttaa terveyshaittaa lähialueen kiinteistöjen asukkaille tai käyttäjille. Toiminnasta aiheutuva melutaso ei saa ylittää melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB asumiseen käytettävillä alueilla. Tarvittaessa luvan haltijan on tehtävä melumittauksia, jos melu koetaan haittaavaksi. Lähialueen kiinteistöjen sisällä ei saa aiheutua STMa (545/2015) ylittäviä melun raja-arvoja.

Melumittauksessa tulee käyttää tarkkuudeltaan ja toiminnoiltaan luotettavaksi osoitettua mittauslaitteistoa, jolla saatuja mittaustuloksia voidaan verrata asetuksissa säädettyihin toimenpiderajoihin. Melun aiheuttaessa terveyshaittaa, toiminnanharjoittajan tulee käyttää meluntorjuntaan liittyviä keinoja.

<u>Tärinä ja pöly</u>

Maa-ainestenotosta tai alueen sisäisestä tai ulkoisesta liikenteestä ei saa aiheutua pöly-, tärinä- tai muutakaan haittaa lähialueiden kiinteistöjen asukkaille tai käyttäjille. Ympäristön tärinä- ja pölypäästöt tulee minimoida parhaalla mahdollisella käytössä olevalla tekniikalla ja valmistautumisella.

Pölyntorjuntatoimissa tulee huomioida koko tuotantoalue. Suolan käyttö pölyntorjunnassa on pohjavesialueella kielletty. Myös varastokasojen, työmaateiden, liittymien ja kuljetusten pölyntorjuntaa tulee huomioida. Pölynsidonnassa ei saa käyttää mitään sellaisia menetelmiä, jotka voisivat pilata pohjaveden laatua.

<u>Pinta- ja pohjavesi</u>

Maa-ainesottoalue sijaitsee 2E-luokan pohjavesialueella. Pohjavesialueen vuoksi edellytetään säännöllistä pohjaveden tarkkailua. Pohjavedenpinnan yläpuolelle tulee jättää 4 metriä paksu häiriintymätön suojakerros. Ottamisalueet tulee sijoittaa siten, että ottamisella ei ole haitallisia vaikutuksia pohjavesiesiintymän veden laadulle eikä määrälle. Haitalliset pohjavesivaikutukset korostuvat soran ottamisalueilla.

Lähialueen kiinteistöjen kaivoveden laatua ja saantia sekä maalämpökaivojen putkien ja talousvesikaivojen kuntoa tulee tarvittaessa tarkkailla. Mikäli on syytä epäillä, että toiminnasta on aiheutunut kaivoveden laatu muutoksia, pilaantumista ja terveyshaittaa, tulee toimijan varautua ottamaan talousvesitutkimukset ja teettää tarpeelliset laboratorio tutkimukset tapauskohtaisesti.

<u>Koneiden huollot, varastointi ja jätteet</u>

Alueella tapahtuvat huoltotyöt, öljytuotteiden ja kaikkien jätteiden käsittely ja varastointi on tapahduttava niin ja sellaisella alustalla, että mahdollisista vuodoista ei aiheudu pohja- eikä pintavesien pilaantumista ja terveyshaittaa. Koneiden huollot tulisi tehdä pohjavesialueen ulkopuolella. Työkoneiden kuntoa tulee seurata säännöllisesti, jotta mahdolliset vuodot havaitaan. Kemikaaleja ei tule säilyttää pohjavesialueella.

Polttoaineiden ja muiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen on estettävä. Nämä on otettava huomioon toiminnassa ja varauduttava mahdollisiin onnettomuuksiin asianmukaisella suunnitelmalla. Imeytysainetta tai turvetta on varattava asianmukaisiin torjuntatoimenpiteisiin. Mahdolliset jätteet tulee kerätä tiiviisiin umpinaisiin jäteastioihin ja toi-mittaa lähimpään tai muutoin logistisesti lähimpään asianmukaiseen vastaanottopaikkaan.

<u>Toiminnan lopettaminen</u>

Toiminnan loputtua maisemointi ja jyrkänteet tulee tehdä sellaiseksi, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa tai -vaaraa maastossa liikkuville. Toiminnan lopettamisen yhteydessä pitää ottaa huomioon myös pohjavesialue ja turvata se. Maisemointiin käytettävät maa-ainekset tulisi olla sellaisia, joista ei aiheudu pohjavedelle haittaa, eikä aiheuta terveyshaittaa.

Muilta osin Tervon kunnan ympäristöterveyspalvelulla toimiessaan Rautalammin kunnan terveydensuojeluviranomaisena, ei ole lausuttavaa lausuntoon.”

Lupa- ja valvontavirasto totesi 25.6.2026 saapuneessa lausunnossaan seuraavaa:

”Hydrogeologia

Heimosenkangas, 0868605, 2E Muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen.

Heimosenkankaan pohjavesialue liittyy varsin yhtenäiseen kaakko-luode suuntaiseen harjujaksoon. Ydinharjuselännettä voidaan seurata Korpijärven kollispuolella (Liimattalanharju) ja edelleen luoteeseen Karhu-, Laatta-, Pääsky- ja Löytölampien kautta Vennamonlammelle. Materiaali on selänteessä leikkausten perusteella KiSr, lievealueilla hiekkavaltaista. Pohjaveden päävirtaussuunta on kaakkoon ja laaja pohjaveden purkautumisalue sijaitsee Hetteisen luoteisrannalla. Alueen käyttökelpoisuus vedenhankintaan on hyvä ja suojeltavuus on myös hyvä. Vedenhankintaan parhaat alueet ovat Iso-Valkeisen ja Hetteisen välillä. Lähdealueen virtaaman mittaaminen on vaikeaa sen laajuuden takia.

Heimosenkangas saa E-lisämääreen pohjavedestä riippuvaisten ekosysteemien vuoksi. Pohjavesialueen eteläpuolella on Natura 2000 verkostoon kuuluva Hetteinen-järvi. Osin Hetteisen rannoilla ja lähialueilla on yksityismaiden suojelualueita. Hetteinen on maisemallisesti edustava, osittain suo-, luhta- ja metsärantainen järvi. Hetteisen rannoilla on lähteikköjä ja tihkupintoja. Hetteinen, sen läheiset suoalueet ja lähteiköt ovat pohjavedestä riippuvia ja merkittäviä. Lisäksi Heimosenkankaan pohjoispuolella on merkittävä, luonnontilaisen kaltainen lähde. Lähteet on suojeltu vesilain (luku 2, 11 §) sekä metsälain (10 §) nojalla.

Luonnonsuojelu

Hakemusalueella tai sen lähialueilla ei ole luonnonsuojeluvarauksia. Alue sijoittuu maakuntakaavan MY-alueelle Heimosenkangas (MY311). Alueen pohjois- ja itäpuolella on metsälakikohteita.

Hakemusalue on ilmakuvan mukaan pääosin hakattu, mutta alueen kaakkois- ja keskiosassa on vielä pienialaisesti metsää. Hakemuksen mukaan alue on yleisilmeeltään savolaista kangasmaastoa ja ottamisalueen ympäristö on maa- ja metsätalouskäytössä. Hakemuksesta tulee käydä tarkemmin ilmi minkälaisia metsäiset alueet luonnoltaan ovat (kasvillisuustyyppi, puuston rakenne, mahdolliset lajistoarvot ym.), jotta voidaan arvioida alueen mahdolliset luontoarvot.

Kannanotto

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että ottamisalueelle tulee asentaa pohjaveden pinnankorkeuden ja laadun tarkkailuun soveltuva pohjaveden havaintoputki ennen toiminnan jatkamista liitteen 1. mukaisesti.

Pohjaveden pinnankorkeutta tulee seurata alueelle asennetusta pohjaveden havaintoputkesta säännöllisesti neljästi vuodessa (kevät, kesä, syksy ja talvi) koko luvan voimassaoloajan. Ylimmän mitatun luonnollisen pohjavedenpinnan yläpuolelle tulee aina jäädä vähintään neljä (4) metriä paksu koskematon suojakerros.

Pohjaveden havaintoputkesta tulee ottaa tarkkailunäyte vuosittain. Näytteestä tulee määrittää väri, sameus, happi, alkaliniteetti, kemiallinen hapenkulutus, mangaani, rauta, ammonium, nitraatti, mineraaliöljyt, pH ja sähkönjohtavuus. Jälkihoidon ja pohjaveden tilan seurantaa tulee jatkaa vähintään 3 vuotta ottamisen päätyttyä.

Lisäksi tulee selvittää minkälaisia metsäiset alueet ovat luonnoltaan edellä esitetyn mukaisesti.

Lupa- ja valvontavirasto varaa tilaisuuden muuttaa/täydentää lausuntoaan alimman ottotason osalta saatuaan tiedot asennetusta pohjavesiputkesta ja tehdyistä pohjavesihavainnoista sekä luontoselvityksen tietojen perusteella.

Hakemuksen mukaan lähimpiin asuinrakennuksiin on matkaa n.0,5 km. Naapurikiinteistön rajaan käytetään paikoin 5 metrin lakisääteistä minimi suojaetäisyyttä.

Ympäristöministeriön julkaisun 2023:30 mukaan soran ottamisalueilla on suositeltavaa jättää vähintään 10 m suojaetäisyys naapurikiinteistöön. Suojaetäisyys voi olla pienempi, mikäli siihen on saatu naapurikiinteistön omistajan kirjallinen suostumus."

Hakijan kuuleminen

Luvan hakijalle varattiin mahdollisuus vastineen jättämiseen annettuihin lausuntoihin. Hakija jätti vastineen 22.7.2026 Lupa- ja valvontaviraston lausuntoon.

"1. Honkasora-Metsäjokinen Maa-aineslupahakemuksen alueen metsämaapohja on Männikkövaltaista Puolukka (CT) - sekä Mustikkatyyppiä (MT). Alueen keskiosassa on vastinepyynnössä havaittu nuorta metsää. Tämä hieno havainto kertoo, kuinka nopeasti alueen ekosysteemi palautuu ja luontainen metsittyminen jo aiempien lupahakemusten yhteydessä suoritettujen hakkuiden jäljiltä alkaa.

2. Pohjavesien tarkkailun ja suojelun osalta noudatetaan huolellisesti viranomaismääräyksiä.

3. Etäisyys 5-metriä naapurin rajaan on lakisääteinen minimi ilman erillistä sopimusta naapuruston välillä. Ympäristöministeriön suosituksen 10-metriä, soveltaminen on sora-alueilla perusteltua vierinnän vuoksi, mikäli naapurikiinteistöllä ei ole osin otettua sora-aluetta rajaan asti. Tässä tapauksessa kuitenkin tämänkaltainen tilanne on. Toinen perustelu lakisääteisestä etäisyydestä on ottamisalueen kapeus alueella ja 1:3 luiskauksien helpompi mahdollistuminen. Mikäli viranomainen kuitenkin päätyisi 10-metrin etäisyys ratkaisuun, ei se aiheuta muutoksia ottamisalueen lupahakemuksen perusteisiin muilta osin."

Toiminnanharjoittaja toimitti ottoalueelle asennetun uuden pohjaveden havaintoputken asennus-/putkikortin 23.10.2026. Putkikortin perusteella ottoalueella pohjaveden pinnantaso oli +105,40 (N2000). Haettu alin ottosyvyys on +111,00 (N2000).

Tarkastus

Alueelle on tehty viimeisin määräaikaistarkastuskäynti vuonna 2024. Vuonna 2026 on tehty katselmuskäynti alueelle. Lupaviranomainen on mitannut pohjaveden pinnankoron 5.11.2026 ja pohjaveden pinta oli tasolla +105,65 (N2000).

LUPAPÄÄTÖKSEN RATKAISUOSA

Ympäristölautakunnan ratkaisu

Ympäristölautakunta päättää myöntää Matti Nikulaiselle maa-aineslain mukaisen maa-ainesluvan hakemuksen mukaiselle toiminnalle soran, hiekan ja täytemaa-aineksen ottoon kiinteistöille Honkasora 686-408-53-66 ja Metsäjokinen 686-408-53-61. Toimintaa on harjoitettava esitetyn ottosuunnitelman mukaisesti ja annettuja lupamääräyksiä noudattaen.

Toiminta voidaan aloittaa, kun toiminnan vakuus on asetettu ja kuitattu hyväksytyksi, sekä pohjaveden laadun ensimmäinen näytteenotto on toteutettu.

Lupamääräykset

Ottamisen eteneminen

1. Ottamistoiminta tulee toteuttaa ottosuunnitelmassa sekä suunnitelmapiirustuksissa esitetyn mukaisesti. Lupa koskee esitettyä 2,1 ha ottamisaluetta sekä kokonaisottomäärää 45 000 k-m^3.

2. Alin sallittu ottotaso on +111,00 (N2000) jo avatulla alueella (ottamisalueen eteläosa) ja +114,0 (N2000) suurimmalla osalla uutta ottamisaluetta (ottamisalueen pohjoisosa). Kuitenkin siten, että ylimmän mitatun pohjavesipinnan yläpuolelle tulee aina jäädä vähintään neljä (4) metriä paksu koskematon suojakerros.

Alueen merkintä ja suojaus

3. Kaikki ottamisalueen loiventamattomat maanleikkaukset, jotka ovat yli kolme (3) metriä korkeita, tulee suojata sellaisilla leikkauksen/rintauksen yläreunaan sijoitettavilla aidoilla tai maa- tai kivivalleilla, jotka estävät tehokkaasti tahattoman pääsyn leikkauksen reunalle.

4. Ottamisalueen rajat on merkittävä maastoon riittävän selkeästi erotettavissa olevalla tavalla, esim. kulmapaaluin. Alueelle on merkittävä alinta ottotasoa osoittava korkeuspiste (N2000). Korko- ja ottamismerkintöjen sekä suojausrakenteiden tulee olla näkyvissä koko ottamistoiminnan ajan ja niiden kunto on tarkastettava säännöllisesti. Havaitut epäkohdat tulee korjata viipymättä.

5. Alueen sisääntulotien varressa tulee olla infotaulu, josta on selkeästi nähtävissä alueen käyttötarkoitus sekä tarvittavat luvan haltijan/urakoitsijan yhteystiedot. Sivullisten pääsyä alueelle tulee tarvittaessa rajoittaa esim. lukittavalla puomilla/portilla tai muulla asiattoman liikkumisen estävällä järjestelyllä.

6. Naapurikiinteistöjen rajoihin on jätettävä vähintään 10 metrin suojavyöhyke. Kiinteistön 686-408-53-67 rajaan hyväksytään kuitenkin 5 metrin suojavyöhyke.

7. Luvan haltija vastaa ja huolehtii siitä, että mahdolliset urakoitsijat saavat tämän päätöksen tiedokseen ja noudattavat sitä.

Ympäristövaikutuksien vähentäminen

8. Ottamisalue on pidettävä siistinä ja hyvässä järjestyksessä. Aluetta ei saa käyttää muualta tuotujen ylijäämämaiden läjitysalueena. Toiminnassa syntyvät jätteet tulee kerätä, varastoida ja toimittaa säännöllisesti jatkokäsittelyyn asianmukaiseen vastaanottopaikkaan.

9. Toiminnasta aiheutuvaa pölyämistä on seurattava aistinvaraisesti, ja pölyn tai muiden epäpuhtauksien leviäminen toiminta-alueen ulkopuolelle on pyrittävä estämään. Mikäli pölyhaitan syntymistä ei voida muutoin estää, on toiminta keskeytettävä siihen saakka, että päästöt on mahdollista saada hallintaan. Suolan käyttö pölyntorjunnassa on pohjavesialueella kielletty.

10. Toiminnasta syntyvä melu ei saa häiriöille alttiissa kohteissa ylittää melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) säädettyjä ulkomelun ohjearvoja.

Polttoaineet ja muut kemikaalit

11. Polttoaineiden ja muiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen on estettävä. Alueella ei saa säilyttää poltto- ja voiteluaineita tai ympäristölle haitallisia kemikaaleja ilman riittäviä suojarakenteita, eikä niitä saa säilyttää alueella enempää kuin välttämätön tarve edellyttää.

    Maansiirtokoneiden mahdollisten paikoitusalueiden on oltava nesteitä läpäisemättömiä ja reunoiltaan korotettuja. Työkoneiden ja laitteiden huoltoja ei saa toteuttaa pohjavesialueella.

    Polttoainesäiliöiden on oltava kaksoisvaipallisia tai kiinteästi valuma-altaallisia ja niiden on kestettävä mekaanista ja kemiallista rasitusta. Säiliöt on varustettava ylitäytönestimillä ja tankkauslaitteistot lukittavalla sulkuventtiilillä. Alueelle tai työkoneiden yhteyteen on varattava imeytysmateriaalia nestevuotojen varalle sekä sammutuskalustoa tulipalon varalle. Ottotoiminnassa käytettävän työkone- ja kuljetuskaluston kuntoa on tarkkailtava säännöllisesti. Polttoaine- tai öljyvuodoista tulee ilmoittaa pelastusviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Toiminnan tarkkailu ja raportointi

12. Ottamisalueelle asennetusta pohjaveden havaintoputkesta tulee havaita pohjavesipinnan korkeus neljä (4) kertaa vuodessa (talvi, kevät, kesä ja syksy).

    Pohjaveden laatua tulee tarkkailla kerran vuodessa otettavalla vesinäytteellä. Näytteestä tutkitaan pH, sameus, väri, sähkönjohtavuus, alkaliniteetti, kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}), happi, nitraatti (NO_3), ammonium (NH_4^+), öljyhiilivetyjakeet (C_{10}-C_{40}), rauta ja mangaani.

    Pohjaveden pinnan korkotiedot ja vesinäytteiden analyysitulokset tulee toimittaa valvontaviranomaiselle ensisijaisesti NOTTO-tietojärjestelmän kautta.

    Tarvittaessa valvontaviranomainen voi muuttaa tarkkailuvelvoitteen tiheyttä ja tarkkailtavia parametrejä, mikäli esitetyt tarkkailutulokset näin osoittavat.

13. Maa-ainesluvan haltijan tulee vuosittain tammikuun 31 päivään mennessä ilmoittaa lupaviranomaiselle otetun maa-aineksen määrä ja laatu ensisijaisesti NOTTO-tietojärjestelmän kautta. Ottamisilmoitus tehdään myös silloin, kun maa-ainesten ottaminen on päättynyt tai keskeytynyt.

Jälkihoitotoimenpiteet

14. Ottamistoiminta ja alueen jälkihoitotoimenpiteet tulee toteuttaa vaiheittain ottamisen etenemisen myötä.

    Alue maisemoidaan ympäröivään maastoon sopivaksi ja turvalliseksi muotoilemalla ottamisalueen luiskattavat reunat vähintään kaltevuuteen 1:3. Maiseman elävöittämiseksi luiskien kaltevuutta on syytä vaihdella alueen eri osissa ja ottamisalueen pohjalla maanpinnan korkeusvaihteluja voidaan lisätä muodostamalla kumpareita ja harjanteita, jotta alue yhdistyisi luontevasti ympäröivään maastoon.

Tiivistyneet tieväylät ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää toiminnan loputtua. Alueelle on muodostettava kasvualusta, jonka materiaalina tulee käyttää ensisijaisesti ottoalueelta kuorittua pintamaakerrosta. Ottamisalueelle levitettävä pintamateriaali voidaan tuoda alueen ulkopuolelta, jos siihen on valvontaviranomaisen hyväksyntä ja soveltuvia alkuperäisiä pintamaita ei ole riittävästi käytettävissä. Kasvillisuuden palauttamiseksi alueelle tulisi kylvää sille luonteenomaisia kasvilajeja ja alue tulee metsittää istuttamalla/kylvämällä alueelle soveltuvaa puustoa.

Jälkihoitotoimenpiteet tulee saattaa loppuun kokonaisuudessaan luvan voimassaoloaikana.

Tarkastukset

15. Luvan haltijan tulee luvan voimassaoloaikana pyytää valvontaviranomaisen lopputarkastus, kun toiminta on päättynyt ja jälkihoitotoimenpiteet on saatu päätökseen.

Luvan siirtäminen

16. Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen siirretään toiselle, on siirrosta viipymättä ilmoitettava lupaviranomaiselle. Luvan aikaisempi haltija vastaa kuitenkin kaikista lupaan liittyvistä velvoitteista, kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen. Lupaviranomainen voi määrätä, että luvan uuden haltijan on asetettava ennen ainesten ottamista maa-aineslain 12 §:ssä tarkoitettu vakuus lupaehtojen noudattamisesta.

Toiminnanaikainen vakuus

17. Toiminnanharjoittajan on asetettava ennen tämän luvan mukaisen ottamisen aloittamista 7 650 euron suuruinen vakuus luvassa määrättyjen toimenpiteiden ja alueen jälkihoidon varmistamiseksi. Vakuuden tulee olla voimassa yksitoista (11) vuotta tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.

    Luvan haltijalla on oikeus saada vakuussummaa alennetuksi hyväksytysti suoritettuja jälkihoitotoimenpiteitä vastaavalla määrällä, jolloin lupaviranomainen voi luvan haltijan hakemuksesta hyväksyä muutoksen annettuun vakuuteen. Lupaviranomainen voi myös erityisestä syystä määrätä lisävakuuden asettamisesta, mikäli vakuuden ei voida katsoa olevan riittävä lupamääräyksissä edellytettyjen toimenpiteiden suorittamiseksi. Vakuus palautetaan, kun toiminta on päättynyt ja lopputarkastus on suoritettu hyväksytysti.

    Vakuus tulee asettaa Rautalammin ympäristölautakunnan eduksi (osoite: Kuopiontie 11, 77000 Rautalampi). Vakuutena hyväksytään pankin tai vakuutuslaitoksen antama omavelkainen takaus tai tilivarojen panttaussitoumus/-sopimus pankilta. Vakuuden lisäksi tulee toimittaa pankin kuittaamattomuustodistus. Vakuuden antajan tulee olla luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Luvan myöntämisen edellytykset

Maa-aineslain (MAL) 3 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:

- kauniin maisemakuvan turmeltumista;
- luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
- huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa, tai
- tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain lupaa.

MAL 3 §:n 2 momentin mukaan alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

MAL 6 §:n mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely oli ristiriidassa lain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Ratkaisun perustelut

Luvan myöntämiselle on olemassa MAL 6 §:ssä esitetyt edellytykset. Toimittaessa hakemuksen, ottamissuunnitelman ja lupamääräysten mukaisesti sekä huomioitaessa hankealueen sijainti ja aiempi käyttötarkoitus, ottamisesta ei ennalta arvioituna aiheudu MAL 3 §:ssä mainittuja haitallisia seurauksia. Alue ei sijaitse luonnon- tai maisemansuojelun kannalta arvokkaaksi inventoidulla maa- tai kallioalueella. Ottamisalue on osittain jo avattua maa-ainesaluetta ja sijoittuu metsätalousvaltaiselle alueelle, missä on nuorta mäntytaimikkoa, eikä alue siten ole luonnontilainen.

Noudattamalla ottamissuunnitelmaa ja annettuja lupamääräyksiä voidaan maa-ainesten ottaminen järjestää siten, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemaan jää mahdollisimman vähäiseksi eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa eikä toiminnalle ole muutoinkaan kaavallisia esteitä.

Toiminta sijoittuu luokitellulle pohjavesialueelle (2E-luokka). Päästöriskejä maaperään sekä pohja- ja pintavesiin hallitaan mm. toiminnan käyttötarkkailulla ja pohjavesien pinnankorkeuden ja laadun seurannalla.

MAL 10 §:n mukaan lupa maa-ainesten ottamiseen myönnetään määräajaksi, kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi. Erityisistä syistä lupa voidaan kuitenkin myöntää pitemmäksi ajaksi. Lupahakemuksessa ei ole esitetty tällaista erityistä syytä.

Lupamääräysten perustelut

Lupamääräys 1: Lupa maa-ainesten ottoon on myönnetty lupahakemuksissa esitetylle alueelle ja maa-ainesten ottomäärälle.

Lupamääräys 2: Ottosyvyys on myönnetty hakemuksen mukaisena. Luokitelluille pohjavesialueille sijoittuvilla ottoalueilla on suositeltavaa jättää vähintään 4 metrin koskematon suojakerros havaittuun pohjaveden pinnantasoon nähden.

Lupamääräykset 3-7: Ottoalueen rajojen näkyvällä merkinnällä maastoon ja rakennettavalla kiinteällä korkeuspisteellä voidaan seurata hiekan ja soran oton toteutuksen pysymistä luvan mukaisena. Putoamisvaaran ehkäiseminen

maanleikkauksen kohdalla edellyttää aita- tai vallirakennetta. Merkinnöillä voidaan varmistaa lupahakemuksessa esitetyissä ottotasoissa ja -rajoissa pysyminen sekä niiden valvominen. Infotaululla tiedotetaan toiminnasta alueelle saapuvia. Etäisyys naapurikiinteistöön 686-408-53-66 on myönnetty noudattaen lakisääteistä minimiä eli 5 metriä ympäristöministeriön suositteleman 10 metrin sijaan, sillä kiinteistöt ovat olleet aiemmin yhtenäistä maa-ainesaluetta ja näin alueen maisemointi on toteutettavissa järkevämmin. Naapurikiinteistön omistajan kanssa on käyty puhelinkeskustelu asiasta. Tämän päätöksen lupaehtojen noudattamisen varmistamiseksi kaikilla alueella työskentelevillä tulee olla tiedossa toimintaa ohjaavat suunnitelmat ja määräykset.

Lupamääräykset 8-11: Määräyksillä ehkäistään polttoaineiden ja muiden ympäristölle haitallisten aineiden käsittelyn aiheuttamaa maaperän sekä pinta- ja pohjaveden pilaantumisen vaaraa ja toiminnasta syntyvien jätteiden aiheuttamaa roskaantumista yleisellä jätehuollon järjestämisellä. Aluetta ei saa käyttää maankaatopaikkatoimintaan. Pölyämisen syntymistä on ehkäistävä ennalta sekä tarvittaessa rajoitettava ja toiminta keskeytettävä, jotta lähiasutukselle ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Melupäästöjä on rajoitettu siitä aiheutuvien haittavaikutusten ehkäisemiseksi.

Lupamääräykset 12-13: Pohjaveden tarkkailuvelvoite on annettu, jotta toiminnanharjoittaja pysyy tietoisena pohjaveden pinnan tasosta ottamisalueella. Luvan haltijan on tarkkailtava toimintansa vaikutuksia pohjavesiin, jotta riittävät suojakerrokset turvataan. Vesinäytteiden otolla mahdollistetaan ottamistoiminnan vaikutuksien arviointi pohjaveden laadulle. Maa-ainesluvan haltijan tulee vuosittain ilmoittaa otetun aineksen määrä ja laatu kuten MAL 23 a §:ssä ja maa-ainesasetuksessa edellytetään.

Lupamääräys 14: Jälkihoitotöitä koskeva määräys vastaa sisällöltään osittain lupahakemusta. Määräyksellä varmistetaan, että ottamisalueen maisemointi ja jälkihoitotyöt tulevat suoritettua MAL 11 §:n 2 momentin kohdan 2 ja 3 sekä VNA maa-ainesten ottamisesta 8 § mukaisesti. Jälkihoidon tavoitteena on vähentää ottamistoiminnan vaikutuksia ympäristöön, sopeuttaa ottamisalue ympäröivään maisemaan sekä muutenkin ennallistaa alue mahdollisimman hyvin ottoa edeltävään tilanteeseen.

Lupamääräykset 15-16: Luvan siirtämistä ja velvoitteista vapauttamista koskeva määräys on annettu päätöksessä MAL 13a §:n ja MAA 7 §:n mukaisena. Toiminnan muuttamista, keskeyttämistä ja lopettamista koskeva tiedonsaanti on tarpeen, jotta valvontaviranomainen voi arvioida ympäristönsuojelua ja alueen maisemointia koskevien toimien riittävyyttä ja mahdollista luvan muuttamista.

Lupamääräys 17: Luvanhaltijan tulee asettaa ennen maa-ainesten ottamista vakuus MAL 12 §:n perusteella. Vakuuden suuruus on Rautalammin kunnan maa-aineslain lupa- ja valvontataksan 4.2 kohdan mukainen. Vakuuden määrän tulee kattaa alueen mahdollisista jälkihoitotöistä aiheutuvat kustannukset. Maisemointivakuutta voidaan muuttaa luvan voimassaolon aikana.

Lausuntojen ja muistutusten huomioiminen päätöksen teossa

Lausunnot on otettu huomioon ratkaisussa määräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevästi.

Päätöksen voimassaolo ja luvan muuttaminen

Tämä lupapäätös on voimassa kymmenen (10) vuotta päätöksen lainvoimaisuudesta alkaen. Jos luvanvarainen toiminta olennaisesti muuttuu, on toiminnalle haettava uusi maa-aineslupa. Lupaviranomainen voi muuttaa annettuja lupamääräyksiä tai peruuttaa luvan maa-aineslain 16 §:ään perustuen.

Päätöksen täytäntöönpano

Päätös on lainvoimainen 28.12.2026, jos päätökseen ei haeta muutosta.

Valvontamaksu

Maa-ainesten ottamistoiminnasta peritään kulloinkin voimassa olevan Rautalammin kunnan maa-ainestaksan mukainen valvontamaksu.

Sovelletut säädökset

Maa-aineslaki (MAL 555/1981) 3-4, 4b, 5, 6-7, 10-13, 13a, 16, 19-20a, 23, 23a §;

Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (MAA 926/2005) 1-4, 6-9 §;

Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (VNp 993/1992);

Maa-aineslain lupa- ja valvontataksa, Rautalammin kunta, Ymp.ltk. 15.2.2024 § 8

Ympäristöministeriön julkaisuja (2023:30), Maa-ainesten ottaminen -opas ainesten kestävään käyttöön

Savo-Pielisen jätelautakunnan jätehuoltomääräykset (voimaantulo 1.5.2025)

Päätöksestä tiedottaminen

Päätös olennaisine liitteineen pidetään nähtävillä Rautalammin kunnan verkkosivuilla muutoksenhakuajan 16.11.-23.12.2026. Päätös toimitetaan hakijalle ja annetaan tiedoksi Lupa- ja valvontavirastolle ja Tervon ympäristöterveyspalveluille sekä ottamisalueen rajanaapureille.

Käsittelymaksu ja sen määräytyminen

Käsittelymaksu 585 €

Tämän päätöksen käsittelystä peritään Rautalammin kunnan maa-aineslain lupa- ja valvontataksan (Ymp.ltk. 15.2.2024 § 8) 2.1 kohdan mukainen lupahakemuksen tarkastusmaksu.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön voi hakea muutosta Itä-Suomen hallinto-oikeudelta. Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen tiedoksisaannista sitä määräaikaan lukematta. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä (7.) päivänä päätöksen julkaisemisajankohdasta. Tarkemmat muutoksenhakuohjeet ilmenevät pöytäkirjan liitteenä olevasta valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy 23.12.2026.